

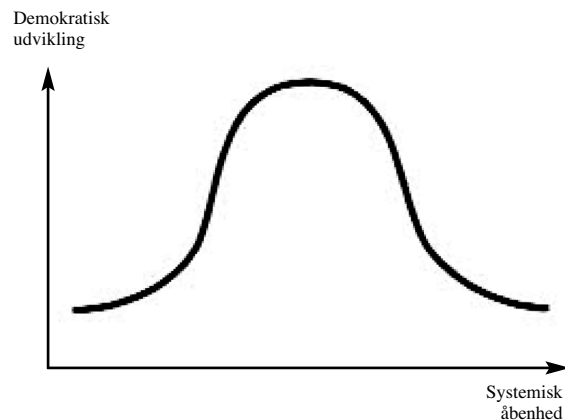
Anmeldelse af Knud Vilby

Demokratiets klokkekurve

Demokratiet kan dø eller gå i koma uden at blive knægtet af autoritære kræfter eller et diktatur, som undertrykker det. Det kan også henses på grund af magelighed og ligegyldighed.

Klokkekurven beskriver det. Når demokratiet bliver en mulighed, åbnes der for kreativitet og aktiv deltagelse, og en positiv udvikling sættes i gang. Den kan vare længe. Men på et tidspunkt nås et tipping point. Den stigende demokratiske åbenhed har ført til stigende tilfredshed. Der opstår en tendens til at tage demokratiet som en selvfølge. Måske til at stille krav uden at tage del. Så begynder det at gå nedad. Og når klokkekurven er ”tegnet færdig”, befinder vi os igen i bunden. Vi er gået i ”demokratisk koma”, fordi de hårdt tilkæmpede rettigheder tages for givet, men man har glemt at praktisere dem.

DEN DEMOKRATISKE KLOKKEKURVE

Harrebye er lektor på Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på Roskilde Universitet. Klokkekurven er et vigtigt udgangspunkt for hans analyse af, at demokratiet langt hen ad vejen er gået i koma. Ikke blot i Danmark, men i høj grad også her.

Han bekræfter dermed den gamle tese om at demokratiet ikke er noget der vindes en gang for alle, og som derefter er en sikret styreform. Demokratiet skal vindes igen og igen. Og i disse år tabes det ganske mange steder. På de helt formelle internationale indeks er der nok stadig en tendens til, at man år for år registrerer lidt flere lande, hvor man har en eller anden form for demokratiske valg. Men mange steder (flere og flere) er det en ren illusion. Mange steder undertrykkes demokratiet, andre steder rammes det af klokkekurvens magelighed, der åbner for populistiske og udemokratiske strømninger og overtagelser.

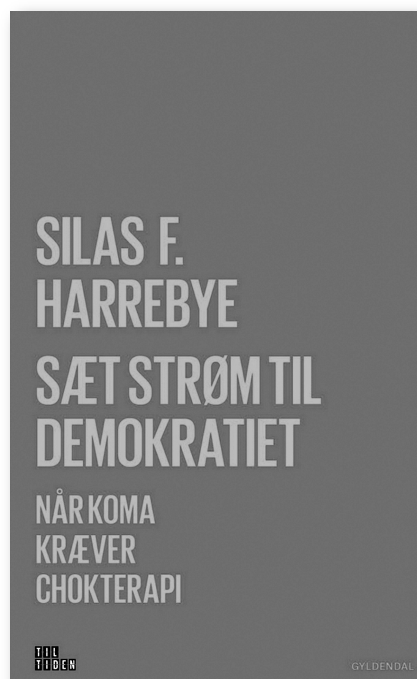
Derfor skal vi sætte strøm til demokratiet, og derfor er der brug for chokterapi, skriver Harrebye. Det er en god analyse og en sympatisk opfordring. Jeg bliver dog ikke voldsomt chokeret.

Når komaen skal behandles, fremhæver Harrebye ”chokterapeutiske” indsatser baseret på reaktioner på katastrofer, provokationer, inspiration og utopisk tænkning. Det handler blandt andet om, at dramatiske ydre eller indre begivenheder kan føre til former for civil ulydighed. Det kan være i strid med de rammer demokratiet selv sætter, men måske netop derfor også være med til at forny eller genopfinde demokratiet.

Et eksempel er de mange positive reaktioner, da flygtningestrømmen stod på i Danmark i 2016. Venligboerne opstod. Humanitært tænkende mennesker blev menneskesmulgere. Harrebye fremhæver, hvordan historien er fuld af eksempler på, at ikke-voldelig civil ulydighed har været med til at skubbe til moralske overbevisninger og lovgivning. I Danmark kan man mene, at det siden 2015 er gået fra slemt til værre med lovgivningen, men det ændrer jo ikke ved, at tusinder af mennesker er blevet demokratisk aktive i et forsøg på at påvirke demokratiet positivt.

Borgerforslagene nævnes i kapitlet om inspiration. Og det er både rigtigt og imponerende, at det allerede er lykkedes at opnå 50.000 underskrifter på adskillige fornuftige borgerforslag, som – om ikke andet – tvinger politikerne til at læse og lytte og diskutere. Kravet om en klimalov var også et borgerforslag, og nu har vi fået en klimalov. Vi havde også noget, der ligner et klimavalg. Det er tydeligt, at en ny form for demokratisk kreativitet går udenom eller på tværs af partierne med krav om overordnet anstændighed – og krav om at vi som rigt land gør vores for at være med til at redde den truede klode.

På den måde sker der på samme tid en udvanding af demokratiet (partiernes reelle forsvinden som med-

Silas F. Harrebye:
SÆT STRØM TIL DEMOKRATIET.
Når koma kræver chokterapi.
Gyldendal. 165 sider kr 130,-.

lemsorganisationer) og en demokratisk fornyelse (titusinder af mennesker som stiller krav og handler og demonstrerer uden at melde sig ind i partier).

Om det er chokterapi eller ej er lidt en smags sag. Om det er nok, er endnu et stort åbent spørgsmål. Men det er klart, at noget skulle ske, og at noget spændende er ved at ske.

Og det er vigtigt at kende demokratiets klokkekurve, samt at have en fornemmelse af, hvor på kurven vi befinder os.